

Aan de gemeenteraad van Waalre
Postbus 10.000
5580 GA Waalre

Uw brief van

Uw kenmerk

Afdeling/Ambtenaar
RO / A. Burggraaff

Onderwerp

Ons kenmerk

Datum

Stand van zaken, samenhang en
planning duurzaamheid 36374

VERZONDEN - 4 MAART 2020

Geachte raadsleden,

In deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot duurzaamheid/energietransitie. Hiermee willen we tegemoetkomen aan de behoefte aan inzicht in wat er allemaal op dit thema speelt.

In het coalitieakkoord 2018 – 2022 staat dat Waalre haar verantwoordelijkheid neemt in het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. De inzet van het Klimaatakkoord is een volledig duurzame energievoorziening in 2050. Er staan ons in dat kader flinke veranderingen te wachten.

Via diverse lokale trajecten en projecten geven wij in dit kader handen en voeten aan de planvorming en uitvoering, passend bij de maat en schaal van onze gemeente. Een aantal onderwerpen staat voor de komende maanden geagendeerd voor besluitvorming in uw gemeenteraad.

Voordat wij ingaan op de stand van zaken, de planning en de samenhang van de diverse lokale trajecten in Waalre, beschrijven wij eerst de stand van zaken met betrekking tot de Regionale Energiestrategie (RES). Deze RES is immers een belangrijk kader voor lokale planvorming en uitvoering.

Regionale Energiestrategie (RES)

Zoals u inmiddels weet, ontwikkelen wij en de andere gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven (MRE) met de provincie, waterschappen en Enexis Netbeheer gezamenlijk een Regionale Energiestrategie (RES): een complexe opgave met enorme technische, financiële, maatschappelijke en ruimtelijke impact.

Drie thema's

Het kader voor de RES is het Nationaal Klimaatakkoord waarbij het Rijk aan alle 30 regio's in Nederland gevraagd heeft te onderzoeken hoe en waar energie kan worden bespaard en duurzaam opgewekt. Deze RES is een instrument om te komen tot keuzes voor:

1. de besparing van energie,
2. de opwekking van duurzame elektriciteit,
3. de warmtetransitie in de gebouwde omgeving.

In december 2018 hebben wij u via een raadsinformatiebijeenkomst voor de eerste keer geïnformeerd over de RES. Op 6 juni 2019 heeft u de Startnotitie RES vastgesteld waarin het proces is beschreven om tot een RES te komen. Op dinsdag 5 november 2019 hebben wij een werksessie voor uw raad georganiseerd over zonne- en windenergie. Hierbij is ook de RES besproken en zijn wij samen met u concreet ingegaan op wat dit voor Waalre betekent qua planvorming en daadwerkelijk realiseren van de duurzame elektriciteitsopgave.

Diverse regionale bijeenkomsten

In december 2019 heeft de MRE verschillende raadsbijeenkomsten georganiseerd die in elke subregio hebben plaatsgevonden. Tijdens deze avonden bent u bijgepraat over de inhoud van de RES, de stand van zaken ten aanzien van besparing, grootschalige opwek en warmte en is het vervolgtraject geschetst. Daarnaast heeft een werkatelier met stakeholders plaatsgevonden in het Huis van Waalre op 7 januari 2020. Via de raadsinformatiebrief van de MRE (Stuurgroep RES, d.d. 23 januari 2020) bent u nader geïnformeerd over de uitkomsten en resultaten van deze bijeenkomsten en bent u uitgenodigd voor de volgende brede bijeenkomst voor de hele regio op 11 maart. Volledigheidshalve is de betreffende raadsinformatiebrief als bijlage 1 bijgevoegd.

Vervolg proces besluitvorming

Alle input die is opgehaald in de verschillende bijeenkomsten en gesprekken met alle partijen op de diverse thema's wordt verwerkt en besproken in verschillende rondes met de betreffende wethouders van de 21 gemeenten. Begin april wordt de concept RES aan alle colleges aangeboden, met de vraag om deze in de eigen raad te bespreken en vervolgens vast te stellen. Het verzoek vanuit de Stuurgroep RES is dat elk college hiertoe het gesprek aangaat met de eigen raad over de concept RES. In samenwerking met de griffie zullen wij op donderdag 16 april 2020 een werksessie organiseren waarbij wij samen met u van gedachten wisselen over de concept RES. De gedachten, opmerkingen en aandachtspunten geven wij namens uw raad vervolgens mee aan de Stuurgroep RES. De reacties die de Stuurgroep RES via de verschillende colleges ontvangen, worden vervolgens verwerkt in een oplegnotitie die met de concept RES wordt aangeboden aan het Rijk. De regio's moeten uiterlijk voor 1 juni 2020 een concept van hun RES indienen bij het Rijk. Het Rijk geeft vervolgens in september feedback op de concept RES. Dit kan aanleiding geven tot aanscherping. Daarna hebben regio's nog een aantal maanden de tijd om tot een definitieve RES te komen en deze in te dienen bij het Rijk. De definitieve RES moet gereed zijn op 1 maart 2021.

Om deze planning te realiseren, wordt eind 2020 de RES 1.0 aan alle gemeenteraden ter vaststelling toegezonden.

Energiebesparing

Een belangrijk onderdeel van de energietransitie is energiebesparing. Immers wat aan energie niet nodig is, hoeft ook niet (duurzaam) opgewekt te worden. De besparingsopgave is een belangrijk traject, maar tegelijk ook een lastig traject. Veel huiseigenaren zien de voordelen wel, zowel voor milieu, comfort als voor hun eigen financiën. Door de stijging van (toekomstige) energielasten (conventionele fossiele energieopwekking wordt steeds duurder als gevolg van schaarste en overheidsbelastingen) loont het steeds meer om energie reducerende maatregelen te treffen. Vaak weten huiseigenaren echter niet waar ze moeten beginnen.

Particuliere woningen

De afgelopen jaren heeft onze gemeente daarom samen met andere regiogemeenten werk gemaakt van het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Via trajecten zoals het VNG Ondersteuningsprogramma Energie en het programma Innovatieve aanpakken koopwoningen zijn particuliere woningeigenaren ontzorgd en geholpen met het verduurzamen van hun eigen woningen. Enerzijds door het verstrekken van algemenere informatie en adviezen via een speciale website, maar ook door het bieden van maatwerk en bezoeken van energie-experts aan huis.

Vorig jaar november 2019 hebben wij daarnaast een aanvraag ingediend voor de zogenaamde specifieke uitkering Regeling Reductie Energiegebruik (RRE). Deze Rijksregeling is erop gericht om huiseigenaren te helpen energie te besparen. Onze aanvraag is via een beschikking eind 2019 gehonoreerd. Met de ontvangen middelen à €290.000,- gaan wij huiseigenaren stimuleren tot het nemen van energiebesparende maatregelen: Enerzijds door het concreet nemen van kleine maatregelen (waterzijdig inregelen CV, tochtstrippen, radiatorfolie, energiemanager) door huiseigenaren en anderzijds door het geven van advies aan huiseigenaren over andere maatregelen, zoals dak-, raam- of gevelisolatie.

Corporaties

Voor wat betreft de bestaande woningvoorraad binnen de sociale huursector zijn de corporaties aan zet. Voor huurders is een energiezuinige woning aantrekkelijk, het wooncomfort is groot en de maandelijkse vaste lasten aan gas en elektra zijn relatief laag.

Vanuit het Convenant Energiebesparing Corporatiesector en het Lenteakkoord Energiezuinige Nieuwbouw moeten alle corporatiewoningen in 2021 gemiddeld energielabel B hebben. Dit is een flinke uitdaging voor de woningcorporaties. De drie woningcorporaties met woningen in Waalre zijn bezig de woonportefeuille op het gebied van onder andere energie(prestatie) in kaart te brengen en een (lange) termijnplanning te maken gericht op het doen van investeringen in energie- en duurzaamheidsmaatregelen.

De gemeente zoekt in het dit kader de samenwerking op met de corporaties. Voor

het opstellen van de Transitievisie Warmte¹ -en de daaropvolgende uitvoering via wijkgerichte uitvoeringsplannen- zijn de woningcorporaties immers een belangrijke stakeholder. In een wijk waar veel woningen in het bezit van een woningcorporatie zijn, kunnen mogelijk eenvoudiger maatregelen genomen worden ten behoeve van de warmtetransitie.

Opwekking duurzame elektriciteit

Ten aanzien van het opwekken van duurzame elektriciteit loopt een aantal zonne-energieprojecten in Waalre.

Grondgebonden zonneparken

In oktober 2019 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het zonnepark op het voormalige honkbalveld (sportpark Waalre) aan de Dreefstraat. Daarin hebben wij aangegeven dat er opnieuw een SDE+ subsidieaanvraag ingediend moest worden door de ontwikkelende partij Vrij Op Naam. De subsidiebeschikking is inmiddels gehonoreerd.

Nu er zekerheid is voor wat betreft de SDE+ subsidie, verwachten wij dat het zonnepark rond de zomer van 2020 gebouwd zal worden. Het betreft hier een zonnepark met dubbelruimtegebruik. Het veld onder de panelen zal door schapen worden begraaasd.

Op korte termijn starten wij een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden van zonnepanelen boven het parkeerterrein op De Hof en tevens de mogelijkheid van zonnepanelen boven de retentievoorziening aan de Voorbeeklaan. De grond van beide locaties is in eigendom van de gemeente Waalre.

Zonnepanelenproject De Groene Zone

Bewustwording bij onze inwoners over de noodzaak over te schakelen naar een duurzame elektriciteitsvoorziening is cruciaal in de omslag van fossiel naar duurzaam. Met het plaatsen van zonnepanelen op particuliere daken dragen onze inwoners hier daadwerkelijk aan bij, passend binnen de lokale schaal van Waalre. Het wordt echt tastbaar, zichtbaar en mensen enthousiasmeren elkaar.

De gemeente Waalre is initiatiefnemer en één van de 12 deelnemende gemeenten aan het regionaal zonnepanelenproject De Groene Zone (DGZ). Uw raad heeft in 2017 besloten deel te nemen aan dit regionale zonnepanelenproject. Wethouder A. Uijlenhoet fungeert als projectwethouder namens de deelnemende regiogemeenten.

Initieel was de doelstelling van het project om circa 7.000 daken in de twaalf gemeenten te voorzien van zonnepanelen. Voor Waalre ging het om 247 woningen. Uw raad heeft hiertoe budget beschikbaar gesteld. Het budget is leidend voor het aantal woningen dat voorzien kan worden van zonnepanelen. Omdat de gemiddelde grootte van de zonnepaneleninstallaties wat groter is dan eerder verwacht, kunnen

¹ zie ook p.6 van deze raadsinformatiebrief

we met dit budget 226 woningen voorzien van zonnepanelen. Op dit moment zijn 175 installaties op daken van particuliere huishoudens in Waalre gerealiseerd. Wij blijven ook het komende jaar doorgaan met De Groene Zone, om zoveel mogelijk huishoudens de mogelijkheid te bieden om zonnepanelen te plaatsen.

Beleidsregels coöperatief ontwikkelen van zonne- en windenergie

Aan de hand van zoekgebieden geeft de RES planologische mogelijkheden aan voor grootschalige zonne- en windenergieprojecten op Waalres grondgebied. Daarbij wordt gekeken wat technisch, ruimtelijk en landschappelijk haalbaar is.

Naast de planologische mogelijkheden zijn ook kaders gewenst waarbinnen initiatieven kunnen worden gerealiseerd waarbij onze eigen inwoners een actieve rol spelen bij de ontwikkeling van de duurzame elektriciteit en het in gang zetten van de lokale energietransitie. Hiermee behoudt onze gemeente de regie op de ruimtelijke ontwikkeling van projecten en zorgt tegelijkertijd voor een rechtvaardige verdeling van lasten en lusten van de gevolgen van diezelfde energietransitie.

De gemeente speelt in dit kader dus een belangrijke rol in het creëren van een gelijk speelveld voor burgers in de markt voor de ontwikkeling van zonne- en windenergieprojecten. Met het vaststellen van uitgangspunten en richtlijnen schept de gemeente Waalre een beleidskader die burgers toegang verschaft tot en zeggenschap geeft over het proces van grootschalige zonne- en windenergieontwikkeling. Wij zijn deze beleidsregels aan het opstellen, waarmee invulling wordt gegeven aan dit beleidskader. Het betreffende document beschrijft de manier waarop grootschalige wind- en zonne-energieprojecten in de gemeente Waalre worden ontwikkeld. Daarbij is het coöperatief ontwikkelen en exploiteren met en door de lokale gemeenschap een uitdrukkelijk uitgangspunt. Alleen dan is het realiseren van de lokale energietransitie echt haalbaar en wordt invulling gegeven aan (bewoners)participatie beschreven in het Klimaatakkoord en de RES. Wij verwachten dat mede door deze beleidsregels goede lokale initiatieven worden ontwikkeld, die kunnen rekenen op (lokaal) draagvlak, vertrouwen en acceptatie door de lokale gemeenschap.

Het betreffende raadsvoorstel is in voorbereiding en geagendeerd voor de oordeelvormende raadsvergadering van 17 maart 2020 en de besluitvormende vergadering van 31 maart 2020.

Warmtetransitie in de gebouwde omgeving

Duurzaam bouwen en het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad, zowel in de sociale huur als de koopsector, zijn belangrijke thema's voor de komende jaren. De ambitie voor de warmtetransitie van Waalre ligt in lijn met de ambitie uit het Klimaatakkoord: in 2050 is Waalre aardgasvrij. De gemeente Waalre wil in dat kader voorop lopen en een inspiratiebron zijn voor andere gemeenten in het land op het punt van duurzaamheid.

Transitievisie Warmte

Het grootste deel van de energievraag van woningen en gebouwen bestaat uit warmte. Gemeenten hebben de regie en moeten uiterlijk eind 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen met het tijdpad waarop wijken van het aardgas gaan. Voor wijken waarvan de transitie vóór 2030 is gepland, moeten ook de potentiële alternatieve energie infrastructuren bekend zijn. Ook moeten gemeenten inzicht geven in de maatschappelijke kosten en baten en de integrale kosten voor eindverbruikers hiervan. De Transitievisie Warmte wordt in eerste instantie elke vijf jaar geactualiseerd. De warmtetransitie betreft de bestaande woningvoorraad. Voor nieuwbouwwoningen is sinds de zomer van 2018 via de wet Voortgang Energietransitie (wet VET) een verbod op aardgas van toepassing.

Wij zijn bezig een Startnotitie op te stellen. In deze Startnotitie staat het proces beschreven om te komen tot een Transitievisie Warmte voor Waalre. Hierin zijn twee hoofdstappen te onderscheiden, namelijk het uitvoeren van een warmteanalyse en het aanbrengen van prioritering. Met de resultaten van die stappen kan de Transitievisie Warmte opgesteld worden. Ook is in de Startnotitie aandacht voor de werkstructuur, het belang van goede communicatie en participatie van belangrijke stakeholders waaronder onze inwoners en de voorwaarden van een succesvol proces.

Het betreffende raadsvoorstel is in voorbereiding en geagendeerd voor de oordeelvormende raadsvergadering van 14 april 2020 en de besluitvormende vergadering van 12 mei 2020. Met het vaststellen van deze Startnotitie door uw raad wordt het proces c.q. plan van aanpak vastgelegd om te komen tot een gedegen en gedragen Transitievisie Warmte.

Tijdens de raadsinformatieavond op 10 maart 2020 wordt uw raad geïnformeerd over de opgave, (technische) gevolgen, kansen en risico's van de warmtetransitie.

Nieuwbouw

Voor nieuwbouw is de 'Beleidsnotitie Duurzame nieuwbouw 2017-2020' in Waalre van toepassing. Met dit beleidskader heeft de gemeente Waalre ambitieuze, maar haalbare eisen gesteld aan de nieuwbouw. Het gaat ons daarbij om het resultaat, om de prestatie die geleverd wordt. Afspraken met marktpartijen, corporaties en zelfbouwers worden daarop geënt. Het betreffende beleid zal in 2020 worden geactualiseerd en in lijn worden gebracht met de laatste wet- en regelgeving en nieuwste inzichten. Daarbij zijn de zogenaamde BENG-eisen (bijna energie-neutrale gebouwen) een belangrijk wettelijk kader. Voor alle nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, geldt dat aanvragen van de omgevingsvergunning vanaf 1 januari 2021 moeten voldoen aan de eisen voor BENG.

Communicatiestrategie

De energietransitie is veelomvattend en er is ons veel aan gelegen de boodschap rondom energie, klimaat en duurzaamheid zo goed mogelijk te laten landen. Niet alleen waaróm we het doen, maar vooral ook wát eenieder ertoe kan bijdragen de transitie te laten slagen. Een gestructureerde aanpak op basis van een gedegen

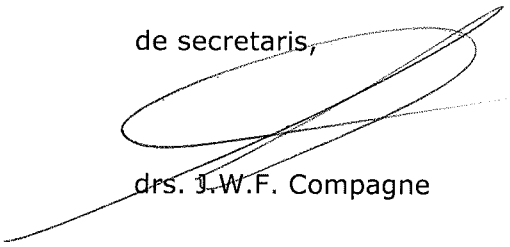
communicatiestrategie is onontbeerlijk om dit proces zo goed mogelijk te laten verlopen en daarmee een bijdrage te leveren aan het samenbrengen van de veelheid aan ambities en trajecten.

We willen inwoners van Waalre zo goed mogelijk meenemen in de transitie en inzichtelijk maken dat we het als gemeente niet alleen kunnen: ook inwoners hebben een verantwoordelijkheid voor het welslagen van deze transitie en dat vraagt om een actieve inzet. Wij zijn voornemens op korte termijn een externe partij opdracht te geven een communicatiestrategie (met bijbehorend plan van aanpak) te laten maken die de onderlinge samenhang tussen de verschillende projecten, programma's en opgaven inzichtelijk maakt en inwoners meeneemt in de transitie.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALRE,

de secretaris,

drs. J.W.F. Compagne

de burgemeester,

drs. J.W. Brenninkmeijer